

Programkonstruktion

Moment 9 Om högre ordningens funktioner

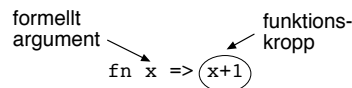
PK 2008/09 moment 9

Sida 1

Uppdaterad 2008-02-04

Anonyma funktioner igen

En funktion som inte är namngiven kallas för en *anonym* funktion.

När man anropar funktionen så beräknas funktionskroppen *som om* x bytts ut mot argumentet i anropet. x är *bunden* i funktionen.

x är en *godtycklig* identifierare.

Funktionens *typ* bestäms av typen hos det formella argumentet och funktionskroppen. Funktionen ovan har typen `int -> int`.

```
(fn x => x+1)(4*2) ->> (fn x => x+1) 8 ->> 8+1 ->> 9
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 2

Uppdaterad 2008-02-04

Funktioner är "första klassens objekt" i ML

Kom ihåg att funktioner kan behandlas som datastrukturer i ML.

- Funktioner kan vara argument till andra funktioner
- Värdet av en funktion kan också vara en funktion
- Funktioner kan förekomma som delar av datastrukturer (t.ex. element i listor).

PK 2008/09 moment 9

Sida 3

Uppdaterad 2008-02-04

Funktioner kan vara argument

```
fun dotwice(f,x) = f(f x);
fun square x = x*x;
```

```
dotwice(square,3) ->> square(square 3)
->> square(3*3) ->> square 9 ->> 9*9 ->> 81
```

```
dotwice(fn x=>x+1,3) ->> (fn x=>x+1)((fn x=>x+1) 3)
->> (fn x=>x+1)(3+1) ->> (fn x=>x+1) 4 ->> 4+1 ->> 5
```

Vilken är typen av dotwice? ('a->'a)*'a->'a.

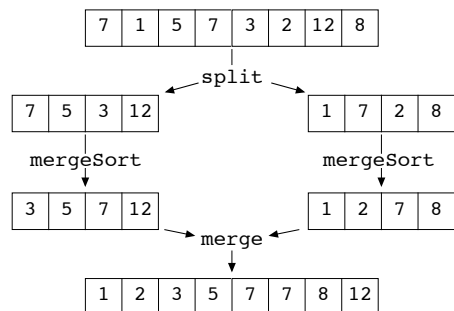
En *första ordningens funktion* har argument som *inte* är funktioner. En *högre ordningens funktion* har *något* funktionsargument.

PK 2008/09 moment 9

Sida 4

Uppdaterad 2008-02-04

mergeSort igen

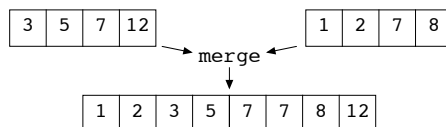
Varför var inte mergeSort polymorf?

PK 2008/09 moment 9

Sida 5

Uppdaterad 2008-02-04

Original-merge


```
(* merge(l1,l2)
Type: int list*int list -> int list
Pre: l1 och l2 är sorterade i stigande ordning.
Post: En lista med alla element i l1 och l2 i stigande ordning.
Ex.: merge([3,5,7,12],[1,2,7,8]) = [1,2,3,5,7,7,8,12] *)
(* Variant: (length l1)+(length l2) *)
fun merge([],l2) = l2
  merge(l1,[]) = l1
  merge(l1,l2) = if hd l1 < hd l2 then
                  hd l1 :: merge(tl l1, l2)
                else
                  hd l2 :: merge(l1,tl l2)
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 6

Uppdaterad 2008-02-04

Polymorf merge

```
(* merge(less,l1,l2)
Type: ('a*'a->bool)*'a list*'a list -> 'a list
Pre: l1 och l2 är sorterade i stigande ordning
enligt relationen less.
Post: En lista med alla element i l1 och l2 i
stigande ordning enligt relationen less.
Ex.: merge(op <, [3,5,7,12], [1,2,7,8])
      = [1,2,3,5,7,7,8,12] *)
(* Variant: (length l1)+(length l2) *)
fun merge(_, [], l2) = l2
  | merge(_, l1, []) = l1
  | merge(less, l1, l2) =
    if less(hd l1, hd l2) then
      hd l1 :: merge(less, tl l1, l2)
    else
      hd l2 :: merge(less, l1, tl l2);
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 7

Uppdaterad 2008-02-04

Notationen op

Funktioner som är infix operatorer kan inte direkt vara argument:

```
- merge(<, [3,5,7,12], [1,2,7,8]);
! Toplevel input:
! merge(<,[3,5,7,12],[1,2,7,8]);
! ^
! Ill-formed infix expression
```

ML förväntar sig argument före och efter <. Lösning: skriv op före <. op "stänger av" den speciella syntaktiska betydelsen hos <.

```
- merge(op <, [3,5,7,12], [1,2,7,8]);
> val it = [1, 2, 3, 5, 7, 7, 8, 12] : int list
```

Varning: foo(op *) gör *inte* vad man tror. Åtgärd: foo(op *)

Varför?

```
blank _____↑
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 8

Uppdaterad 2008-02-04

Polymorf mergeSort

```
(* mergeSort(less,l)
Type: ('a*'a->bool)*'a list -> 'a list
Pre: (ingen)
Post: En lista med alla element i l i stigande
ordning enligt relationen less.
Ex.: mergeSort(op <, [7,1,5,7,3,2,12,8])
      = [1,2,3,5,7,7,8,12] *)
(* Variant: length l *)
fun mergeSort(_, []) = []
  | mergeSort(_, [x]) = [x]
  | mergeSort(less, l) =
    let
      val (l1, l2) = split l
    in
      merge(less, mergeSort(less, l1),
            mergeSort(less, l2))
    end;
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 9

Uppdaterad 2008-02-04

Mer komplicerade relationer

Sortera en lista av namn uttryckta som efternamn-förnamn-par:

```
val namnlista =
[ ("Bergkvist", "Erik"), ("Andersson", "Arne"),
  ("Björklund", "Henrik"), ("Eriksson", "Lars-Henrik"),
  ("Andersson", "Petra"), ("Berg", "Stina")];
```

När kommer ett namn före ett annat?

Efternamnet skall jämföras först!

```
fun lessName((e1:string,f1:string),(e2,f2)) =
  e1 < e2 orelse e1 = e2 andalso f1 < f2;
```

Varför behövs typdeklarationerna (:string)?

```
mergeSort(lessName, namnlista) =
[ ("Andersson", "Arne"), ("Andersson", "Petra"),
  ("Berg", "Stina"), ("Bergkvist", "Erik"),
  ("Björklund", "Henrik"), ("Eriksson", "Lars-Henrik")]
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 10

Uppdaterad 2008-02-04

Värdet av en funktion kan vara en funktion

```
fun selectOpr s =
  case s of
    "plus" => op +
  | "minus" => op -
  | "sumto" => sumRange
  | "mean" => fn (x,y) => (x+y) div 2
(sumRange(i,n) summerar heltalen från i till n.)
selectOpr "plus" -> op +
selectOpr "mean" -> fn (x,y) => (x+y) div 2
(selectOpr "plus") (4,6) -> (op +)(4,6) -> 10
(selectOpr "sumto") (4,6) -> sumRange(4,6) -> 15
```

Vilken är typen av selectOpr? string->(int*int->int).

-> är högerassociativ så vi kan utelämnas parenteserna och skriva:
string -> int*int -> int.

PK 2008/09 moment 9

Sida 11

Uppdaterad 2008-02-04

Diverse om användning av funktionsvärden

Funktionsapplikation i ML är vänsterassociativ. Ett uttryck som (f x) y kan lika gärna skrivas f x y.

ML kan inte skriva ut funktionsvärden. Funktionsvärden ersätts med symbolen fn.

```
- selectOpr "plus";
> val it = fn : int * int -> int
```

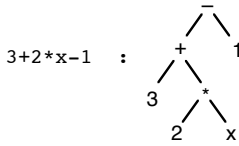
PK 2008/09 moment 9

Sida 12

Uppdaterad 2008-02-04

Syntaxträd igen

Strukturen hos en formel kan beskrivas med ett *syntaxträd*.


```
datatype expr = Const of int
               | Var of string
               | Plus of expr*expr
               | Minus of expr*expr
               | Times of expr*expr
               | Div of expr*expr;
Minus(Plus(Const 3,Times(Const 2,Var "x")),
Const 1)
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 13

Uppdaterad 2008-02-04

Beräkning av uttryck igen

```
exception UnDefVar of string;
(* eval(expr,var,value)
TYPE: expr*string*int->int
PRE: var är den enda variabel som förekommer i expr.
Ingen division med 0 förekommer i expr.
POST: Värdet av expr uträknat.
Ex: eval(Minus(Plus(Const 3,Times(Const 2,Var "x")),Const 1),
"x",4) = 10 *)
(* VARIANT: Storleken hos expr. *)
fun eval(Const c,_,_) = c
| eval(Var v,var,value) = if v = var then
value
else
raise UnDefVar v
| eval(Plus(e1,e2),var,value) = eval(e1,var,value) +
eval(e2,var,value)
| eval(Minus(e1,e2),var,value) = eval(e1,var,value) -
eval(e2,var,value)
| eval(Times(e1,e2),var,value) = eval(e1,var,value) *
eval(e2,var,value)
| eval(Div(e1,e2),var,value) = eval(e1,var,value) div
eval(e2,var,value);
```

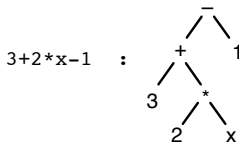
PK 2008/09 moment 9

Sida 14

Uppdaterad 2008-02-04

Lite annorlunda syntaxträd

Operatör lagras i ett fält i varje nod.


```
datatype expr = Const of int
               | Var of string
               | Op of string*expr*expr;
Op("minus",Op("plus",Const 3,
Op("times",Const 2,Var "x")),
Const 1)
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 15

Uppdaterad 2008-02-04

Beräkning av uttryck

```
exception UnDefVar of string;
(* eval(expr,var,value)
TYPE: expr*string*int->int
PRE: var är den enda variabel som förekommer i expr.
Ingen division med 0 förekommer i expr.
Bara operatörer som är kända av selectOpr förekommer i
expr.
POST: Värdet av expr uträknat.
EX: eval(Op("minus",Op("plus",Const 3,
Const 1),
"x",4) = 10 *)
(* VARIANT: Storleken hos expr *)
fun eval(Const c,_,_) = c
| eval(Var v,var,value) = if v = var then
value
else
raise UnDefVar v
| eval(Op(opr,e1,e2),var,value) =
selectOpr opr (eval(e1,var,value),eval(e2,var,value));
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 16

Uppdaterad 2008-02-04

Dataypen order

Ibland behöver man kunna jämföra två objekt både för storlek och likhet. Det finns en fördefinierad datatyp *order* för att beskriva resultatet av jämförelsen:

```
datatype order = LESS | GREATER | EQUAL;
```

Flera inbyggda funktioner har värde av typ *order*:

```
Int.compare, String.compare, Real.compare, ...
```

```
Int.compare(3,3) = EQUAL
String.compare("Aha","Ahaaaa!") = LESS
Real.compare(46.4,32.0) = GREATER
```

Speciellt för abstrakta datatyper kan det vara praktiskt att ha en *order-värd jämförelsefunktion*.

PK 2008/09 moment 9

Sida 17

Uppdaterad 2008-02-04

Exempel på order-värd jämförelse

Givet två rationella tal representerade som (p_1, q_1) och (p_2, q_2) så gäller att (p_1, q_1) är mindre än (p_2, q_2) om $p_1 * q_2 < p_2 * q_1$.

```
fun rationalCompare((p1,q1),(p2,q2)) =
case p1*q2-p2*q1 of
0 => EQUAL
| d => if d < 0 then
LESS
else
GREATER;
```

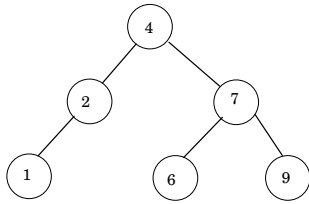
```
rationalCompare((7,14),(6,9))
-> case 7*9-14*6 of 0 => EQUAL | d => if ...
-> case ~21 of 0 => EQUAL | d => if ...
-> if ~21 < 0 then LESS else GREATER
-> if true then LESS else GREATER
-> LESS
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 18

Uppdaterad 2008-02-04

Binära sökträd igen

Kom ihåg att funktionerna för sökning i binära sökträd inte utan vidare kan vara polymorfa eftersom man måste använda storleksjämförelse vid sökning i träden.

PK 2008/09 moment 9

Sida 19

Uppdaterad 2008-02-04

Deklaration av polymorfa binära sökträd

```
abstype ('a,'b) table =
  Empty of ('a'a->order)
  | Bintree of ('a'a->order)*'a'*'b*
    ('a,'b) table*('a,'b) table
  (* ...dokumentation... *)
with
  fun empty compare = Empty compare;
  fun update .....;
  fun lookup .....;
  fun remove .....;
  fun toList .....;
end;
```

Den nödvändiga jämförelsefunktionen lagras i trädet när en tom tabell skapas. (OBS att empty nu är en funktion.)

Nyckeltypen ('a) behöver nu inte vara en likhetstyp. Varför?

PK 2008/09 moment 9

Sida 20

Uppdaterad 2008-02-04

Funktionen lookup

```
(* lookup(key,table)
  TYPE: 'a*('a*'b) table -> 'b option
  PRE: (ingen)
  POST: SOME v om key finns i table och v är
        motsvarande värde. NONE annars. *)
(* VARIANT: Största djupet hos ett löv i table *)
fun lookup(key,Empty _) = NONE
  | lookup(key,Bintree(compare,key',value,
    left,right)) =
  case compare(key,key') of
    EQUAL => SOME value
  | LESS => lookup(key,left)
  | GREATER => lookup(key,right);
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 21

Uppdaterad 2008-02-04

Funktionen update

```
(* update(key,value,table)
  TYPE: 'a*'b*('a*'b) table -> ('a*'b) table
  POST: Tabellen table uppdaterad med värdet
        value för nyckeln key *)
(* VARIANT: största djupet av ett löv i table *)
fun update(key,value,Empty compare) =
  Bintree(compare,key,value,
    Empty compare,Empty compare)
  | update(key,value,
    Bintree(compare,key',value',
    left,right)) =
  case compare(key,key') of
    EQUAL =>
      Bintree(compare,key,value,left,right)
  | LESS => Bintree(compare,key',value',
    update(key,value,left),right)
  | GREATER => Bintree(compare,key',value',
    left,update(key,value,right));
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 22

Uppdaterad 2008-02-04

Användning av polymorfa sökträd

```
val tabell =
  update("Lars-Henrik",1057,
  update("Roland", 7606,
  empty String.compare));
```

Tabellen innehåller information om Lars-Henrik och Roland.

```
lookup("Lars-Henrik",tabell) = SOME 1057
lookup("Roland",tabell) = SOME 7606
lookup("Kalle",tabell) = NONE
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 23

Uppdaterad 2008-02-04

Mönster vid listrekursion

```
fun squareList [] = []
  | squareList (first::rest) =
    square first::squareList rest;
fun negList [] = []
  | negList (first::rest) = ~first::negList rest;
```

Dessa funktioner har samma struktur – de skiljer sig bara i funktionsnamnen och de **rödmarkerade** delarna.

Man kan skriva en högre ordningens funktion mapl som fångar strukturen och som har ett funktionsargument för olikheten:

```
fun mapl(f,[]) = []
  | mapl(f,first::rest) = f first::mapl(f,rest);
fun squareList l = mapl(square,l);
fun negList l = mapl(~,l);
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 24

Uppdaterad 2008-02-04

Mönster vid listrekursion (forts.)

```
fun mapl(f,[]) = []
  | mapl(f,first::rest) = f first::mapl(f,rest);
fun squareList l = mapl(square,l);

squareList [1,-2,4]
--> mapl(square,[1,-2,4])
--> square 1::mapl(square,[~2,4])
--> 1*1::mapl(square,[~2,4])
--> 1::mapl(square,[~2,4])
--> 1::square ~2::mapl(square,[4])
--> 1:: ~2* ~2::mapl(square,[4])
--> 1::4::mapl(square,[4])
--> 1::4::square 4::mapl(square,[ ])
--> 1::4::4*4::mapl(square,[ ])
--> 1::4::16::mapl(square,[ ])
--> 1::4::16::[]
= [1,4,16]
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 25

Uppdaterad 2008-02-04

"Stuvade" funktioner

```
fun plus(x,y) = x+y;      (plus: int*int->int)
fun plus' x = fn y => x+y; (plus': int->int->int)

plus(4,6) --> 4+6 --> 10
plus' 4 6 --> (fn y => 4+y)6 --> 4+6 --> 10
```

- plus' är en *stuvad* (*curried* – efter H.B. Curry) form av plus.
- plus' tar "ett argument i taget".
- Funktionen som är värdet av plus' "minns" bindningen av x.

```
val add1 = plus' 1;      (add1 nu bunden till fn y => 1+y)
add1 3 --> (fn y => 1+y)3 --> 1+3 --> 4
```

fun har en speciell form för att definiera stuvade funktioner:

```
fun plus' x y = x+y;
```

är samma definition av plus' som den ovan.

PK 2008/09 moment 9

Sida 26

Uppdaterad 2008-02-04

Beräkning av funktioner

En stuvad form av mapl finns inbyggd i ML under namnet map.

```
mapl(f,l) = map f l
fun squareList l = map square l;
map kan också användas för att beräkna funktionen squareList:
val squareList = map square;
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 27

Uppdaterad 2008-02-04

Mer komplicerade programmonster

```
fun length [] = 0
  | length (first::rest) = 1+length rest;
fun addList [] = 0
  | addList (first::rest) = first+addList rest;
fun append([],x) = x
  | append(first::rest,x) = first::append(rest,x);
```

Gemensamt för dessa:

- En operation utförs på första elementet av listan och resultatet av det rekursiva anropet (**blått**)
- Det finns ett bestämt värde ("startvärde") vid basfallet (**rött**).

(Not: även 1+ är principiellt en operation på första elementet i listan och resultatet av det rekursiva anropet även om det är en operation som inte utnyttar värdet av det första listelementet.)

PK 2008/09 moment 9

Sida 28

Uppdaterad 2008-02-04

Funktionen foldr

Den inbyggda funktionen foldr utför mer generell rekursion över listor än map.

foldr kan utläsas som "fold from right".

```
(* foldr f e l
  TYPE: ('a*'b->'b)->'b->'a list->'b
  PRE: (ingen)
  POST: f(x1,f(x2,...f(xn,e)...)) om l=[x1,x2,...,xn]
*)
(* VARIANT: längden av l *)
fun foldr f e [] = e
  | foldr f e (first::rest) =
    f(first,foldr f e rest);
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 29

Uppdaterad 2008-02-04

Beräkning av funktioner med foldr

```
fun foldr f e [] = e
  | foldr f e (first::rest) =
    f(first,foldr f e rest);
```

Vad är värdet av foldr (op +) 0? f binds till (op +) och e binds till 0. Resultatet blir alltså en funktion som är definierad som:

```
fun foo [] = 0
  | foo (first::rest) =
    (op +)(first,foo rest);
```

...vilket (utom syntaxen) är den rekursiva definitionen av addList. (Den beräknade funktionen är anonym – jag har kallat den för foo.) addList kan alltså definieras som:

```
val addList = foldr (op +) 0;
eller – kanske lite tydligare –
fun addList l = foldr (op +) 0 l;
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 30

Uppdaterad 2008-02-04

Användning av foldr

Exempel på användning av foldr:

```
fun length l = foldr (fn (x,y) => 1+y) 0 l;
fun addList l = foldr (op +) 0 l;
fun append(x,y) = foldr (op ::) y x;
fun smallest (first::rest) =
  foldr Int.min first rest;
fun split l =
  foldr (fn (first,(x,y)) => (first::y,x))
    ([],[]) l;
```

map kan definieras med hjälp av foldr:

```
fun map f l =
  foldr (fn (x,y) => f x::y) [] l;
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 31

Uppdaterad 2008-02-04

Funktionen foldl

Det finns också en inbyggd funktion för iteration (svansrekursion) över listor:

```
(* foldl f e l
  TYPE: ('a*'b->'b)->'b->'a list->'b
  POST: f(xn,...f(x2,f(x1,e)))... om l=[x1,x2,...,xn]
*)
(* VARIANT: längden av l *)
fun foldl f e l =
  let
    fun foldlAux([],ack) = ack
      | foldlAux(first::rest,ack) =
        foldlAux(rest,f(first,ack))
  in
    foldlAux(l,e)
  end;
```

Exempel: fun rev l = foldl (op ::) [] l;

PK 2008/09 moment 9

Sida 32

Uppdaterad 2008-02-04

Funktionen filter

List.filter kan användas för att välja ut vissa delar av en lista.

T.ex. List.filter (fn x => x>0) [1,-2,4,0] = [1,4]

```
(* filter p l
  TYPE: ('a -> bool) -> 'a list -> 'a list
  POST: En lista av de element i l som
        gör p sann *)
(* VARIANT: längden av l *)
fun filter p [] = []
  | filter p (first::rest) =
    if p first then
      first::filter p rest
    else
      filter p rest;
```

filter kan även definieras med hjälp av foldr:

```
fun filter p l =
  foldr (fn (x,y) => if p x then x::y else y) [] l
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 33

Uppdaterad 2008-02-04

Högre ordningens funktioner för vektorer

I biblioteket Vector finns varianter av funktionerna map, foldr och foldl som arbetar på vektorer i stället för listor.

Exempel: Summera heltal i en vektor (svansrekursivt):

```
(* sumVector a
  TYPE: int vector -> int
  POST: Summan av elementen i a *)
fun sumVector a = Vector.foldl (op +) 0 a;
```

Exempel: Bilda en lista av elementen i en vektor:

```
(* toList a
  TYPE: 'a vector -> 'a list
  POST: En lista av elementen i vektorn a. *)
fun toList a = Vector.foldr (op ::) [] a;
```

```
- toList #[18,12,~5,12,10];
> val it = [18, 12, ~5, 12, 10] : int list
```

PK 2008/09 moment 9

Sida 34

Uppdaterad 2008-02-04